

تعیین کننده های اجتماعی سلامت

تعیین کننده های اجتماعی سلامت (SDH) به عنوان شرایط اجتماعی است که مردم در آن کار و زندگی کرده و عمر می گذرانند شناخته می شود

دیدگاه تعیین کننده های اجتماعی به " عواملی که به مردم برای سالم بودن کمک می کنند، بیش از خدمتی که به مردم وقتی بیمارند کمک می کند(درمان) " اهمیت می دهد.

The health gradient

Source: SPECT # 1990 Working Papers, Interim Panel Annex for Health: Poverty and Education of Adult Working Single on Nonselected Urban for Health, Copenhagen, WHO.

در ایران بر اساس گزارش کمیسیون ملی تعیین کننده های اجتماعی سلامت حیطه های اولویت دار عبارتند از

۱. تکامل دوران ابتدای کودکی،
۲. سلامت معنوی و روانی،
۳. ارائه عادلانه خدمات سلامت،
۴. بیکاری و امنیت شغلی،
۵. تغذیه و امنیت غذایی،
۶. شیوه زندگی سالم ،
۷. آموزش، آگاهی و تحصیلات،
۸. مسکن،
۹. محیط های سالم،
۱۰. حمایت اجتماعی،
۱۱. حوادث.
۱۲. حاشیه نشینی و مناطق محروم
- دور افتاده،
۱۳. توزیع عادلانه درآمد و امنیت اقتصادی

موارد آخر ناظر به موضوع گسترده تری است که ما آنرا به عنوان فقر می شناسیم و جایگاه مهمی در مباحث تامین کننده های اجتماعی سلامت دارد.

تعابیر فقر

برای درک فقر میتوان از مفهوم سازی RND استفاده کرد که ناظر است بر درک فقر بر اساس سه عنصر اصلی: ۱) نیازهای برطرف نشده(نیازهای بقا و پایه و نیازهای سطوح بالاتر)؛ ۲) فقدان منابع رفیع نیاز (اعم از مادی و یا خدمات) ، ۳) نحوه ی توزیع و دسترسی به منابع و یا قابلیت/توانمندی رفیع نیازها

بر اساس اولین عنصر از سه گانه ی فوق(نیازها)، معروفترین و شناخته شده ترین اصطلاحات حوزه ی فقر که عبارتند از فقر شدید، فقر مطلق و فقر نسبی به این ترتیب معنی می شود.

فقر

فقر شدید به معنای عدم امکان رفیع نیازهای فیزیولوژیک(تغذیه) با کمبود حداقل کالری مورد نیاز برای زنده ماندن است. مبنای این سطح تغذیه (سیری شکمی) دسترسی به آن میزان از مواد غذایی است که روزانه حداقل بین ۲۱۰۰ تا ۲۳۰۰ کالری برای هر فرد تامین کند، به افرادی که چنین تغذیه ای ندارند فقیر شدید گفته می شود(وزارت رفاه و تامین اجتماعی، ۱۳۸۴).

فقر مطلق به معنی عدم امکان رفیع چند نیاز پایه ضروری دیگر در کنار تغذیه برای بقا(سربناه، پوشاک، سلامت) است.

فقر نسبی اما به معنای یک قدم فرارفتن از نیاز بقا(خوراک، پوشاک، سربناه، و سلامت) و توجه به نیازهایی سطوح بالاتر است که بسته به سطح توسعه ی جوامع میتواند برآورده نشدن آن باعث منزوی شدن فرد گردد. مانند بی سواد(عدم رفیع نیاز به آموزش) در جوامع امروزی. مطابق نظر وزارت رفاه و تامین اجتماعی (۱۳۸۴) فقر نسبی عبارت است از: ناتوانی تشخیص در دستیابی به سطح خاصی از استانداردهای زندگی که "در جامعه او" لازم یا مطلوب تشخیص داده می شود.

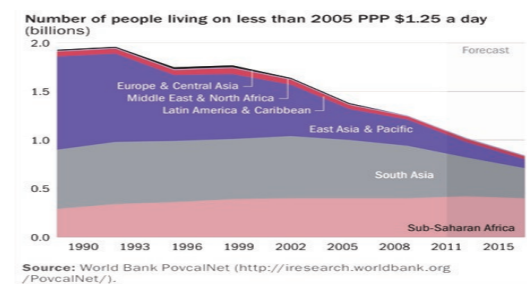
سنجش فقر و شناسایی فقرا

برای شناسایی گروه های هدف نیز روشهای مختلفی وجود دارد از جمله روش های مستقیم مبتنی بر بانکهای اطلاعاتی و پیمایشها و یا روش فوراً نظاری، و روشهای غیرمستقیم مانند برآوردهای جمعیتهای پنهان.

برای سنجش فقر و مفاهیم مرتبط با آن(فقر شدید، مطلق، نسبی) روشهای گوناگونی در طول زمان ابداع شده است که به طور کلی میتوان آنها را به دو روش مقداری و غیرمقداری طبقه بندی کرد

روشهای مقداری (خط فقر درآمدی، خط فقر برحسب کالری، هزینه و...) از جمله روشهای متقدم سنجش فقر و روشهای غیرمقداری (روش فازی ، روشهای ذهنی و کیفی) روشهای جدیدتر و متاخری هستند که به جنبه های کیفی تر موضوع از جمله صدای خود فقرا هم توجه کرده اند.

در میان همه ی اینها معروف ترین **روشهای درآمدی** است که مبنای رفیع نیازها را با پول می سنجد به طور مثال سیری شکمی(فقر شدید) را با درآمد روزانه ی یک دلار(بعدها تبدیل شد به ۱.۲۵ دلار)، برآوردن نیازهای غیرخوراکی حداقلی(فقر مطلق) را با ۲ دلار در روز می سنجد و نهایتاً سطح مناسب و حداقلی استاندارد زندگی را با مقیاسهای پولی دیگری از جمله ۵۰ درصد میانه هزینه های کل جامعه ؛ ۶۶ درصد یا دو سوم میانه هزینه های کل جامعه ؛ ۵۰ درصد میانگین هزینه های کل جامعه ؛ ۶۶ درصد یا دو سوم میانگین هزینه های کل جامعه می سنجد.

POVERTY

فقر قابلیت

عمده تحلیل های مرتبط با فقر مبتنی بر رویکرد «درآمد محور» بنامیم. تعریف فقر، روش های اندازه گیری آن و نهایتاً سیاست های اجتماعی و اقتصادی معطوف به فقر نیز به نوبت خود از این نگاه تاثیر می پذیرند. در صورتی که اگر آن را موضوعی قابلیت بدانیم، آن گاه می بایست فقر را به مثابه محرومیت از قابلیت، یعنی توانایی خروج از وضعیت فقر تعریف کنیم. با این تعبیر، بین فردی که مثلاً دچار مشکلات فیزیکی با معلولیت جسمی است با فردی که دارای بدن سالم است، یعنی بین فردی که به دلیل وابستگی اجتماعی و خانوادگی و طبقاتی ناتوان می ماند و کسی که قابلیت تحرک دارد تفاوت ماهوی وجود دارد. سطح مطلوبیت این افراد با توجه به رویکردهای درآمد محور قابل اندازه گیری و مقایسه نیست. فرد معلول با درآمد مساوی با فرد سالم ممکن است در وضعیت نامناسب تری به سر ببرد، زیرا او از یک محرومیت قابلیت (و نه درآمدی) نیز رنج می برد. فقدان فرصت های زندگی و عدم دسترسی افراد معلول به ساختارهای اجتماعی، سیاسی و اقتصادی، تبعیض و طرد اجتماعی افراد معلول را در پی دارد.

یافته های پژوهش حسینی و صفری(۱۳۸۷) نشان می دهد که معلولیت در شرایط فقدان فرصت های زندگی به طرد اجتماعی منجر می شود. آنها نتیجه میگیرند در ایران افراد معلول به دلایلی چون محرومیت درآمدی، مشخص نبودن میزان و نوع اشتغال، فقر قابلیت در خصوص شاخص آموزش و فقدان اعتبارات لازم جهت اجرای قانون جامع حمایت از حقوق معلولان، در شمار فقیرترین و مطروودترین افراد جامعه قرار دارند.

در مسایه فقیر مطلق، فقیر شریک، یک سوم فقیر مطلق در نظر گرفته می شود به این معنا که فرض گرفته می شود خانواده یا افراد، یک سوم هزینه های خود را به موارد خوراکی و دو سوم مابقی را به موارد غیر خوراکی اختصاص می دهند.

سلامت و فقر

انزات متقابل سلامت بر فقر و فقر بر سلامت از مباحث اقتصاد سلامت و توسعه است. از طرفی فقر با افزایش مواجهه با بیماری های عفونی ، سوء تغذیه، کمبود ریز مغذی ها و مرگ و میر مادران و کودکان نیز همراه است.

از طرفی فقرا به دلیل تغذیه بد، محیط زیست ناسالم، فقدان دسترسی به خدمات مراقبتی سلامت و... آسیب پذیری بیشتری نسبت به خطرات تهدید کننده ی سلامت دارند. از طرف دیگر کاهش سلامتی افراد و هزینه های کمرشکن درمان میتواند باعث فقر افراد و ورود آنها به چرخه ی باطل فقر و ناسلامتی شود.

هزینه های کمرشکن سلامت (Catastrophic Health Expenditure) زمانی اتفاق می افتد که هزینه های سلامتی پرداخت شده از جیب خانوار برابر با بیش از ۴۰٪ ظرفیت پرداخت خانوار یا مصارف غیرخوراکی او باشد.

سکونت در مناطق روستایی احتمال قرار گرفتن خانوار در محدوده هزینه های غیرقابل تحمل سلامتی را ۴/۴ درصد افزایش می دهد

تغذیه و فقر

فقر یکی از عوامل مهم ایجاد سوء تغذیه و در عین حال یکی از عواقب آن است. به سخن دیگر، فقر سبب ایجاد سوء تغذیه و ناتوانی جسمی و ذهنی می شود که به نوبه خود فقر بیشتری را به دنبال خواهد داشت.

بر اساس مطالعه ی کیمیاگر(۱۳۸۴) درخصوص تحلیل اقتصادی عملکرد تغذیه ای خانوارهای شهری و روستایی کل کشور نشان داده است که پروتئین دریافتی هر فرد از دهک درآمدی اول شهری در زمان مطالعه برابر ۵۱ گرم بوده که ۹ گرم از مقدار توصیه شده کمتر است. در مقابل، پروتئین دریافتی هر فرد از دهک دهم شهری از محل مصرف اقلام خوراکی ۱۳۱ گرم بوده که ۷۱ گرم بیشتر از نیاز است. نکته حائز اهمیت دیگر آن است که سهم بزرگی از پروتئین دریافتی به ویژه در گروههای کم درآمد از منابع گیاهی و عمدتاً نان تامین می شود و سهم پروتئین دریافتی از گوشت قرمز، مرغ و ماهی در دهکهای درآمدی پایین بسیار کمتر از دهکهای بالا می باشد.

با این حال نباید فراموش کرد که فقر درآمدی تنها علت سوء تغذیه نیست و عوامل فرهنگی، اجتماعی و بهداشت و سلامت عمومی جامعه در ایجاد سوء تغذیه نقش دارند

نتایج تحقیق دیگری در ایران نشان داد که برخی افراد یا خانوارها از نظر درآمدی بالای خط فقر قرار دارند اما از نظر کسب ارزش های غذایی کمبودهایی در آن ها مشاهده می شود (پژویان و دیگران، ۱۳۷۲). این امر می تواند به دلایل غیردرآمدی همچون سواد یا دانش تغذیه ای و یا حتی تبعیض های جنسیتی در داخل خانوار اتفاق بیفتند.

منابع

پژویان، جمشید.(۱۳۷۳) سیاستهای حمایتی از قشرهای آسیبپذیر. تهران: معاونت اقتصادی وزارت امور اقتصاد و دارایی، .

حسینی، سیدحسن؛ صفری، فاطمه (۱۳۸۷) معلولیت، فقر، طرد اجتماعی، مجله: رفاه اجتماعی « پاییز و زمستان ۱۳۸۷ – شماره ۳۰ و ۳۱

کیمیاگر، مسعود و بازن، مرجان(۱۳۸۳) فقر و سوء تغذیه در ایران، فصلنامه رفاه اجتماعی ، سال پنجم، شماره ۱۸.

تهیه کننده:

پیام روشنفکر

تهران -اوین- بلوار دانشجو-انتهای خیابان کودکیار

دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت

تلفاکس ۲۲۱۸۰۱۱۵

Email: sdhresearchcenter@gmail.com

<http://sdh.uswr.ac.ir>

Euis autem vel eum iriure dolor in hendr

erit in vulputate velit esse molestie consequat, vel illum dolore eu feugiat nulla facilis at vero eros et accumsan et iusto odio dignissim qui blandit praesent luptatum zzril delenit augue duiis dolore te feugait nulla facilisi nam liber tempore cum soluta eleifend

Caption describing picture or graphic.

NETWORKS

Ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam sequat, vel illum dolore eu feugiat nulla vero eros dignissim.

“To catch the reader's attention, place an interesting sentence or quote from the story here.”

SECURITY

Consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat enim ad minimum veniam, quis nostrud exercitatio lobortis consequat.

Caption describing picture or graphic.

HOSTING

Dolor in hendrerit in vulputate velit esse molestie consequat, vel illum ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam dolore eu feugiat nulla facilisis at vero eros et accumsan et iusto odio.

Caption describing picture or graphic.

Inside Story Headline

This story can fit 75-125 words.

Selecting pictures or graphics is an important part of adding content to your newsletter.

Think about your article and ask yourself if the picture supports or enhances the message you're trying to convey. Avoid selecting images that appear to be out of context.

Microsoft Publisher includes thousands of clip art images from which you can choose and import into your newsletter. There are also several tools you can use to draw shapes and symbols.

Once you have chosen an image, place it close to the article. Be sure to place the caption of the image near the image.

Caption describing picture or graphic.

Business Name

Primary Business Address
Address Line 2
Address Line 3
Address Line 4

Phone: 555-555-5555
Fax: 555-555-5555
E-mail: someone@example.com

Business Tagline or Motto

We're on the Web!
example.com

gue nihil imperdiet doming id quod mazim placerat
facer possim assum. Typi non habent claritatem insit-
am est usus legentis in iis qui facit eorum claritatem
lectores me lius quod ii legunt saepius. Claritas est
etiam processus dynamicus, qui sequitur mut
tionem consuetudium lecto
rum mirum.

Organization

Effective Technologies

Lorem ipsum dolor sit amet, consecte-
tuer adipiscing elit, sed diam nonum-
my nibh euismod tincidunt ut laoreet
dolore magna aliquam erat volutpat.
Ut wisi enim ad minim veniam, quis
nostrud exerci tation ullamcorper sus-
cipit lobortis nisl ut aliquip commodo
consequat ure dolor in hen

Caption describing picture or graphic.